

Aşağıdan Yukarıya Askeri Tarih

Askeri Tarih tarih formatlarının en eskisidir. Thucydides ve Herodot anlatımlarını büyük savaşlar etrafında kurmuştu, benzer şekilde Savaş Halindeki Devletler zamanı [takriben MÖ 500-300] Çinli yazarlar da öyle. Ve en iyi tarihçiler de savaşların sadece kahraman general ve dramatik muharebelerden oluşmadığını anlayanlar oldu: Savaşlar tüm bir toplumu onların bütün kültürel ve materyal kaynaklarından yararlanarak harekete geçirir. Ve askeri tarih okurları çeker: muhtemelen her yıl iç savaş hakkında diğer tüm yüzyılların toplamından daha fazla kitap basılıyor.

Ancak profesyonel tarihçiler uzun zaman askeri tarihi hor gördüler. 20. yüzyılda sosyal tarih akımı başlayalı beri basit generaller ve çatışmalardan oluşan tarihler elitist ve yetersiz görünmeye başlar. Dahası da, askeri tarih sadece bir tarafın vatanseverliğini göklere çıkarttığı ve diğerlerini de canavarlaştırdığı için bağımsız analizlerden çok milliyetçi propagandalara hizmet ediyor. Ancak şimdilerde askeri tarih çok daha geniş açılımlar içermeye başladı ve konuyu diğer tarihçilerin ilgi alanlarına yaklaştırdı. Bu akımda başı çeken şahıs John Keegan oldu. Ne gariptir ki o da kendi kuşağındaki diğer Avrupalılar gibi hiç savaşmamıştı; ama bir şekilde sıradan askerlerin deneyimlerini canlandırmanın bir yolunu buldu.

Bunu nasıl yapıyor? Diğer sosyal tarihçiler gibi onun da elinde olan sadece dağınık kaynaklar: bir çok sıradan asker arkalarında pek de fazla belge bırakmadı. Özellikle de eski savaşlar için yararlanabileceği tek şey arazinin araştırılması ve muharebenin nasıl geçmiş olabileceğini çıkarsamak. Maharebelere yön veren unsurların başında çevresel ve teknolojik sınırlamalar gelir. Herşeyden önemlisi yüksek edebi becerisiyle belgelerdeki seyrek ibarelerin anlamlarını açarak kokuları, acıyı ve kan dökmeyi zihinlerde uyandırıyor. Bir anlamda diğer sıradan hayat tarihçilerine göre daha avantajlı: savaşlar münferit olaylardır, sınırlı amaçlara odaklanırlar. Katılımcıların tüm hayatlarını tekrar kurgulamaya ihtiyacı yoktur. Ama savaşlar rutin hayattan çok uzak olağanüstü olaylardır, ve savaş bitince çoğu asker olanlar hakkında konuşmak istemez. Tarihçinin buradaki rolü kısmen kirli çamaşırları ortaya çıkarmak olsa da bununla birlikte savaş anlatımlarını romantik görkem retoriğinden sıyıma ve savaşın sahici kargaşa, kasvet ve yetersizliğini meydana çıkarma vardır.

Akıldan çok tutkular insanları savaşa sürükler ve böylelikle genel kurmayların planları savaş başladığında anlamsız kalır. Peki 'askerlik bilimi' [MIT'de Yüksek Okullarda Subay Yetiştirme programında subay adaylarına öğrettiğimiz] bir kavram karmaşası mıdır? Bir tarafta başka hiçbir meslekte olmadığı gibi askerler kendi mesleklerinin tarihini önemsiyorlar; diğer tarafta ise bazı sosyal bilimci ve mühendisler [genellikle hiç savaşmamış akademisyenler] bundan sistematik bir bilim yapmaya çalışıyorlar. Keegan kesinlikle geniş bir genel kültüre sahip ve farklılıklara değer veriyor, hatta işleri insan öldürmek ve etraflarını yıkmak olanlara bile. Ancak Keegan'ın savaşların insanların artık düşünemeyecek kadar kötü olmalarıyla bir son bulacağı [s. 290] tahmini gerçekleşmedi. Savaş alanlarının elektronik teknoloji ile bir sanal gerçekliğe dönüştürülmesiyle halk ve ordu kan dökülmesine o kadar mesafelendi ki askerler artık eskisinden de daha özgürce öldürüyorlar.